

A csehek gazdálkodása a Kárpátokban.

A csehek a felvidéki birtokok szabad forgalmát már 1913. évi november 9-ikén elrendelték.

Az 1919. évi április hó 16-án kelt 215. számú lefoglalási törvény 2. §-ában pedig kimondották, hogy az egy birtokosnak és családjának meghagyható birtok 150 hektár mezőgazdasági és 100 hektár erdő, együtt 250 hektár és csak kivételes esetekben engedi meg a törvény a 300 hektár mezőgazdasági és 200 hektár erdő, azaz együtt 500 hektár kiterjedésű birtokot.

A meghagyandó birtokok nagyságát kizárólag a földhivatal határozza meg és korlátlanul rendelkezik a 250—500 hektáron felüli birtokkal.

Figyelmet érdemlő esetekben a földhivatal 500 hektárnál nagyobb birtokokat is engedélyezhet, melyeknek felső határa nincs megszabva és az 1920. évi 81. számú törvény 20. §-a is csakis a jogcímekeket sorolja fel.

A birtokadományozás kizárólag a földhivatalra tartozik, az rendelkezik korlátlanul minden lefoglalt birtokkal és az adományozás legfőbb feltétele, hogy az új birtokos — bármily kis területről legyen is szó — politikailag teljesen megbízható legyen, az államalkotó és államfenntartó cseh és csehszlovák fajhoz tartozzék és reverzálist adjon arról, hogy a csehszlovák államhoz és nemzethez mindig hű lesz, érdekeit úgy szóban, mint tettekben mindig híven megvédi és előmozdítja és hogy birtokán csakis cseheket és csehszlovákokat alkalmaz.

Magyarok és magyarónok — örök tulajdon gyanánt — földet nem kaphatnak, legfeljebb csak bérletbe.

Az 1918. évi 82. számú erdőtörvény a fahasználati engedélyek kiadását a politikai hatóságokra ruházza át és az erdőtisztekről és többi alkalmazottakról a következőleg intézkedik:

7. §. Az erdőtulajdonosok szolgálatában álló összes erdőtisztviselők kötelesek a jelen törvénnyel ellenkező, velük közölt parancsokat és vátoztatásokat a járási kapitányságnak bejelenteni.

9. §. E törvény szerinti kötelességek teljesítése miatt egyetlen tisztviselőt sem szabad az állásából elbocsátani...

5. §. Ezen törvény határozmányainak betartásáért az erdőtulajdonosok hat (6) hónapig terjedhető elzárás és öt (5) millió Kc-ig terjedhető pénzbüntetés terhe alatt felelősek.

A határmenti erdők kisajátítására hozott törvény értelmében a 100 hektáron alóli, bármily kis területű erdők is kisajátíthatók s mivel a törvény nem szabhatja meg, hogy milyen széles sáv tartozik a határmenti erdőkhöz: senki sem tudhatja, mikor szedik el összes erdeit.

A kisajátított és lefoglalt erdőkért megállapított váltságdíjak oly alacsonyok, hogy azokból a vagyondézsmát, a hektáronkinti 30 cseh korona műtrágyaalapot, a lisztpótlékot, hektárjárulékot, betegsegélyező és munkásbiztosítókat, rokantsági díjakat, nyugdíjárulékokat stb. sem képes a birtokos kifizetni, úgy, hogy a legtöbb esetben ráfizet arra, hogy erdejétől megszabadulhat és ha mégis némi váltságdíjat állapítanak meg: készpénzt nem kap, de csak kétes értékű állampapírokat.

Az erdők megosztása azonban még mindig vajúdik. Már kilenc év óta ankéteznek, tanácskoznak, gyártják a „*rezolúciót*“ és az erdők gazdátlanul, bitangban állanak. Mindenki iparkodik belőlük annyi hasznot húzni, amennyit csak lehetséges. *Vágatja a tulajdonos, hogy fedezze az adókat, dézsmákat és közterheket; vágatják az alkalmazottak, hogy fizetésüket biztosítsák és vágják, legeltetik a parasztok, mert nekik ígérték* és tényleges birtoklással igyekeznek a tulajdonjogot megszerezni. Gondozni, ápolni, ültetni meg nem akarja senki, mert ez igen reszkírozott befektetés. A hatóságok pedig a pusztításokat és rombolásokat nemcsak nem akadályozták meg, de sőt elősegítették.

Például a szlovenszkói teljhatalmú miniszter a legelők használatáról kiadott 1919. évi április 11-iki 2944. elnöki számú rendelete 1. §-ában így rendelkezik:

„Minden olyan talaj, mely gazdasági állatok legeltetésére alkalmas és amely nincs más, közszempontból hasznosabb célra rendelve, sem arra használva, teljesen gazdasági állatok legeltetésére rendezendő be és használandó fel.“

Még világosabban intézkedik az 1919. évi május 15-iki

2708. számú miniszteri rendelet, mely a fentidézett rendeletet következőleg magyarázza:

„... Ilyen talaj alatt értetnek a legelők és az olyan erdőterületek, melyeknek a legeltetés nem árt. Ez áll különösen azokra az *erdei vágásterületekre, melyek még nincsenek beültetve*, továbbá a 20—30 évesnél idősebb erdőkre, völgyekre, továbbá a *magas hegységi erdőkre*, völgyekre vagy az erdőkben található tisztásokra. *A vadállomány kímélésének szempontjai itt nem jönnek figyelembe.*

Hogy melyek az erdők legeltethető részei, azt a járási legelőbizottságok állapították meg, melynek tagjai és szakértői — a legtöbb esetben — gyári és ipari munkásokból, kisiparosokból, légionáriusokból és kiscgazdákból állottak.

Hogy aztán ezek a bizottságok minő szakértelemmel és mily eredményekkel alkalmazták a törvényeket és rendeleteket, annak igen beszédes és elszomorító példái Szlovenszko és Ruszinszko területén az új államalakulat óta a legeltetéssel tönkretett erdők és az agyonlegeltetett vágásterületek.

A járási legelőbizottságok a már megkötött és befásított kopár vízmosásterületeket újból visszaadták a legeltetésnek és megengedték, hogy a nagy költséggel és fáradsággal létesített gátolásokat és ültetéseket — melyek a legeltetést akadályozzák — megsemmisíthessék.

Ezzel kinyitották az árvizek elzárt kapuit és a már-már eltűnni ígérkező árvízveszedelmeket még fokozottabb mértékben zúdították Csonka-Magyarország nyakába.

Ráadásul az állam nagymennyiségben hozatta a világ minden tájékáról a *kecskéket* és azokat a szegények között osztotta szét.

A járási legelőbizottságok által bőkezűen adományozott legelőknek és a törvény és a hatóságok által nevetségesen alacsony összegekben megállapított legelődíjoknak (egész évi legelődíjak a következőleg vannak megállapítva: 1 darab 3 éven felüli ökör és lóért 10—15 cseh korona = 1.66—2.50 pengő; 1 darab 3 éven felüli tehén után 8—10 cseh korona = 1.33—1.66 pengő; 1 darab 3 éven aluli ló és marháért 5—6 cseh korona = 0.85—1.00 pengő; 1 darab juh, kecske és fél éves borjú 1 cseh korona = 0.17 fillér; 1 darab sertés 4

eseh korona = 0.70 fillér) az lett az eredménye, hogy a kisgazdák marhaállománya megsokszorozódott és számos marhát és kecskét szereztek be olyanok is, akiknek sehol sincsen egy barázda földjük. Ennek természetes folyománya, hogy a legelő marhák számának szaporodásával mindig nagyobb és nagyobb lett a legelőterületek iránti szükséglet, mely szükségletet — csaknem kizárólag — az erdőkből és a már megkötött és befásított legelőterületekből elégítették ki.

Ezzel újabb és újabb erdőterületeket dobtak oda a pusztulásnak és biztos elkopárosodásnak; előmozdították az árvizek keletkezését és fokozták s gyakoribbá tették az árvízveszedelmeket.

Ennek a gazdálkodásnak a következménye aztán az évente mind nagyobb és nagyobb mérveket öltő árvizek és árvízkárok.

Ezek az árvizek annyi iszapot sodornak magukkal, hogy a Duna deltájában, a sulinai ágban, az iszaplerakódás 1914. évtől 1924. évig megtízszereződött.

És ez a rengeteg iszap csaknem kizárólag a Kárpátokból jön le és elsősorban Csonka-Magyarországon hömpölyög keresztül. Mily óriási mennyiségben jön, mennyi kárt, mennyi pusztítást okoz, míg a Duna deltájába jut!

Midőn a Duna Bizottság a nagymennyiségű iszap származása iránt érdeklődött, az utódállamok magukról minden felelősséget elhárítottak, az összes bajokért a magyar rezsimet okolták és szépen megszövegezett törvényekkel és rendeletekkel, a legnagyobb furfanggal összeállított táblázatokkal és statisztikai adatokkal mutatták ki, hogy mióta a Kárpátok és a forrásvidékek az ő birtokukba kerültek, mennyire fejlődött a kultúra, fellendült az erdő- és mezőgazdaság és mennyi szép és üdvös intézményt valósítottak meg (papíron).

És a bizottság a felvilágosításokat elismeréssel és hálás köszönettel vette tudomásul.

. . . r . . . r .

